

**Một số vấn đề về vai trò, nhiệm vụ
của tổ chức công đoàn việt nam trong xây dựng Chương trình quốc gia về
ATVSLĐ và công tác ATVSLĐ trong một số ngành, nghề
nặng nhọc, nguy hiểm, độc hại.**

Tham luận của TLĐLĐVN tại Hội
nghị Mạng thông tin quốc gia
ATVSLĐ Tháng 12-2004

I. CƠ SỞ CĂN CỨ VÀ SỰ CẦN THIẾT PHẢI XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH QUỐC GIA VỀ ATVSLĐ:

Điều 95 của Bộ Luật lao động (được sửa đổi, bổ sung) qui định: “Chính phủ lập chương trình quốc gia về BHLĐ, ATLĐ, VSLĐ, đưa vào kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội và ngân sách của Nhà nước□”

Nhưng đã qua 10 năm thực hiện Bộ luật này Chương trình quốc gia về ATVSLĐ vẫn chưa được xây dựng.

Việc chưa có một chương trình chung của quốc gia trong lĩnh vực này đã hạn chế rất nhiều tới sự bảo đảm an toàn lao động, vệ sinh lao động của người lao động mà rộng hơn là một môi trường làm việc an toàn cho người lao động; chính điều này cũng phần nào ảnh hưởng đến sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Do đó việc xây dựng Chương trình quốc gia về ATVSLĐ hiện nay là vấn đề cấp thiết, cần phải thực hiện, không nên để chậm trễ, kéo dài.

II. QUAN ĐIỂM CỦA CÔNG ĐOÀN TRONG VIỆC XÂY DỰNG CHƯƠNG TRÌNH QUỐC GIA VỀ ATVSLĐ:

Công đoàn Việt Nam có trách nhiệm theo luật định trong việc tham gia xây dựng Chương trình quốc gia về ATVSLĐ theo điều 95 của Bộ luật lao động qui định: “Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam tham gia với Chính phủ trong việc xây dựng Chương trình quốc gia về BHLĐ, ATLĐ, VSLĐ”.

Căn cứ vào các điều mà pháp luật qui định, tổ chức Công đoàn có chức năng của mình trong công tác ATVSLĐ, đó là:

- Công đoàn là tổ chức đại diện bảo vệ quyền lợi chính đáng, hợp pháp của NLĐ trong đó có quyền được làm việc trong điều kiện lao động an toàn, quyền được chăm sóc sức khoẻ□

- Công đoàn tham gia quản lý Nhà nước, quản lý doanh nghiệp; kiểm tra, giám sát việc thực hiện luật pháp, chính sách, chế độ về BHLĐ, trong đó có việc tham gia xây dựng Chương trình quốc gia về ATVSLĐ.

- Công đoàn tuyên truyền, giáo dục, động viên NLĐ thực hiện các qui định của pháp luật về công tác BHLĐ, ATLĐ, VSLĐ. Ở đây, Công đoàn có chức năng đặc thù rõ rệt nhất là tổ chức tập hợp vận động quần chúng NLĐ. Công đoàn có vai trò và trách nhiệm nặng nề trong việc tổ chức, phát động phong trào quần chúng làm công tác BHLĐ. Để làm tốt công tác này, Công đoàn phải nỗ lực nhưng không thể thiếu sự hỗ trợ, tạo điều kiện của các cơ quan quản lý lao động và của những người quản lý sản xuất.

Sau đây là một số ý kiến đóng góp cho việc xây dựng Chương trình quốc gia về ATVSLĐ:

A. Mục tiêu của Chương trình quốc gia về ATVSLĐ:

Mục tiêu tổng thể, lâu dài của chương trình phải đạt được là cải thiện điều kiện, môi trường lao động, giảm thiểu và tiến tới ngăn chặn tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp; góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội để đến năm 2020, nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp.

Từ mục tiêu lâu dài, tổng thể đó, chương trình cần xây dựng các mục tiêu ngắn hạn về công tác ATVSLĐ cho từng giai đoạn (có thể lấy theo kế hoạch 5 năm) với các tiêu chí và định lượng cụ thể của các vấn đề:

- Hiệu lực quản lý Nhà nước (ban hành văn bản, chế độ báo cáo□);
- Trách nhiệm của người sử dụng lao động;
- Cải thiện điều kiện làm việc, giảm ô nhiễm môi trường và thực hiện chiến lược bảo vệ môi trường, giảm dần tỷ lệ lao động thủ công nặng nhọc, nâng cao sức khỏe NLĐ.
- Mức độ giảm thiểu TNLĐ, BNN;
- Tỷ lệ người lao động được huấn luyện về ATVSLĐ;
- Tỷ lệ các máy móc, thiết bị có yêu cầu nghiêm ngặt về ATLĐ được kiểm định, đăng ký;
- Chế độ kiểm tra, thanh tra□

Các chỉ tiêu đưa ra cần xuất phát trên cơ sở thực tế, tránh tình trạng đem mong muốn chủ quan của chúng ta gán vào mục tiêu dẫn đến bất khả thi của chương trình.

B. Nội dung của Chương trình quốc gia về ATVSLĐ:

Chương trình quốc gia về ATVSLĐ cần có những nội dung sau đây:

1. Cần có một kế hoạch tuyên truyền, huấn luyện nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các cấp các ngành về công tác BHLĐ trong tình hình đất nước đang thực hiện tiến trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá và hội nhập. Đặc biệt coi trọng nâng cao nhận thức và trách nhiệm về công tác ATVSLĐ cho những nhà quản lý doanh nghiệp, cho CNLĐ mới vào nghề□ trong các ngành, lĩnh vực sản xuất trọng điểm có điều kiện lao động xấu, hay xảy ra tai nạn lao động nghiêm trọng, nhiều công nhân bị bệnh nghề nghiệp và sức khoẻ bị suy giảm.

Cần kết gắn việc nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các cấp về công tác BHLĐ với quá trình phát triển sản xuất, chuyển đổi áp dụng công nghệ mới, thiết bị mới, áp dụng công nghệ sạch, xử lý chất thải và thực hiện chiến lược bảo vệ môi trường.

2. Việc sửa đổi, bổ sung và xây dựng mới các văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến công tác ATVSLĐ, các hệ thống tiêu chuẩn kỹ thuật, quy trình quy phạm ATVSLĐ□ là rất cần thiết trong giai đoạn mới phát triển kinh tế - xã hội. Bên cạnh việc xây dựng hệ thống luật pháp Nhà nước về công tác ATVSLĐ, cần có kế hoạch xây dựng các văn bản tiêu chuẩn quy phạm cấp ngành.

3. Việc xây dựng và thực hiện cơ chế phối hợp giữa các cơ quan, tổ chức có chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn phải được thể chế hoá bằng văn bản qui định mới phát huy được ưu thế, sức mạnh của từng cơ quan, để khi các ưu thế đó tập trung lại trở thành một sức mạnh tổng hợp, như trước đây cơ chế đó đã hoạt động phối hợp rất hiệu quả bằng thông tư

08 liên bộ: Lao động-Y tế-Nội vụ-TLĐLĐVN (29/11/1980) về kiểm tra, chấm điểm thi đua về BHLĐ.

4. Việc mở rộng phạm vi đối tượng quản lý về ATVSLĐ đến các HTX nông nghiệp, các làng nghề ở nông thôn, các hộ sản xuất gia đình là vấn đề cần phải làm. Thế nhưng hiện nay, năng lực và qui mô bộ máy của cơ quan chức năng làm việc này rất hạn chế. Mặt khác Bộ Luật lao động hiện nay chỉ điều chỉnh quan hệ lao động giữa người lao động làm công ăn lương với người sử dụng lao động. Do đó cần nghiên cứu xây dựng qui định Nhà nước về quản lý ATVSLĐ trong nông nghiệp và nông thôn.

5. Công đoàn xây dựng và tổ chức hoạt động của mạng lưới ATVSV, thực hiện chức năng kiểm tra giám sát của các cấp công đoàn về BHLĐ là việc đã được thực hiện từ nhiều năm nay. Trong chương trình quốc gia, Công đoàn sẽ có kế hoạch để tăng cường cả về số lượng, chất lượng đội ngũ ATVSV ở cơ sở, tăng cường huấn luyện để phát huy năng lực và kỹ năng hoạt động cho đội ngũ ATVSV. Công đoàn nghiên cứu để hình thành hệ thống kiểm tra BHLĐ ở các cấp công đoàn với nhiệm vụ kiểm tra đồng thời hướng dẫn BHLĐ, góp phần hỗ trợ cho hệ thống thanh tra nhà nước về lao động trong lĩnh vực BHLĐ.

6. Trong giai đoạn đến năm 2020, để Việt Nam trở thành một nước công nghiệp, công tác nghiên cứu KHCN về ATVSLĐ trở nên hết sức quan trọng và cần thiết. Với nhiệm vụ Nhà nước đã giao cho TLĐLĐVN quản lý và thực hiện công tác nghiên cứu KHKT BHLĐ, TLĐLĐVN đang từng bước cải tiến bộ máy cơ quan nghiên cứu KHCN, sắp xếp cán bộ nghiên cứu và xây dựng chiến lược phát triển KHCN về ATVSLĐ từ nay đến 2020. Chiến lược sẽ tập trung vào các giải pháp kỹ thuật và công nghệ nhằm cải thiện điều kiện lao động cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ, ATVSLĐ trong nông - lâm - ngư nghiệp, đồng thời đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, huấn luyện nâng cao nhận thức cho người lao động về ATVSLĐ và bảo vệ môi trường, triển khai các dự án tăng cường năng lực nghiên cứu ATVSLĐ, bảo vệ môi trường đáp ứng yêu cầu bảo vệ người lao động trong quá trình CNH, HĐH, phát triển bền vững của đất nước. Vì vậy, trong Chương trình quốc gia về ATVSLĐ cần có nội dung và kế hoạch cho công tác nghiên cứu KHCN về ATVSLĐ và ứng dụng các tiến bộ KHCN về ATVSLĐ vào thực tiễn sản xuất, hỗ trợ cho công tác phát huy sáng kiến cải tiến kỹ thuật, cải thiện điều kiện lao động trong các ngành sản xuất.

7. Nội dung xây dựng phong trào quần chúng làm công tác ATVSLĐ là một nội dung rất quan trọng của công tác BHLĐ cần đưa vào chương trình quốc gia.

Nội dung xây dựng phong trào quần chúng làm công tác ATVSLĐ do công đoàn đảm nhận cần được tăng cường bao gồm một số việc:

- Tổ chức, duy trì phong trào “Xanh - Sạch - Đẹp, Bảo đảm ATVSLĐ”;
- Công đoàn phát động “năm an toàn lao động”, “tháng an toàn lao động”; tổ chức quần chúng tham gia phong trào tự kiểm tra về BHLĐ, thi đua đảm bảo “năm an toàn”, “tháng an toàn” □
- Phát triển và nâng cao năng lực hoạt động cho đội ngũ ATVSV;
- Tổ chức các câu lạc bộ BHLĐ, hội thi ATVSV trong quần chúng lao động để tuyên truyền và nâng cao hiểu biết cho NLĐ và NSDLĐ về ATVSLĐ, vận động công nhân lao động phát huy sáng kiến cải thiện điều kiện lao động.
- Tổng kết, biểu dương những cơ sở, đơn vị làm tốt công tác BHLĐ, nhân điển hình tiên tiến.

8. Củng cố việc quản lý và tăng cường hiệu quả mạng thông tin Quốc gia về ATVSLĐ:

Mạng thông tin quốc gia về ATVSLĐ cần được củng cố và hoạt động tốt hơn về cơ sở vật chất và chất lượng nội dung tin mới có thể thực sự phục vụ cho hoạt động của Chương trình quốc gia về ATVSLĐ. Thông tin về ATVSLĐ phải thực sự được đóng góp và chia sẻ bởi các cơ quan quản lý và các cơ quan có trách nhiệm tham gia giám sát công tác ATVSLĐ.

III. VẤN ĐỀ ATVSLĐ TRONG MỘT SỐ NGÀNH NGHỀ NẶNG NHỌC, NGUY HIỂM, ĐỘC HẠI:

ATVSLĐ là vấn đề hết sức cần thiết đối với những ngành nghề lao động có điều kiện nặng nhọc, nguy hiểm, độc hại như các ngành khai thác khoáng sản, sản xuất hoá chất, xây dựng và sản xuất vật liệu xây dựng, giao thông, xây dựng công trình giao thông, sử dụng thuốc bảo vệ thực vật□

Theo thống kê chưa đầy đủ, trong thời gian từ năm 1995-2003, số người chết vì TNLĐ ở lĩnh vực xây dựng chiếm 16%, ở lĩnh vực khai khoáng chiếm 9% tổng số người chết vì TNLĐ thống kê được.

Điều kiện lao động ở các ngành này hết sức nặng nhọc, nguy hiểm, ví dụ:

Trong ngành khai thác than, NLĐ phải làm việc dưới hầm lò sâu, thiếu ánh sáng, dưỡng khí, nồng độ bụi cao, nguy cơ cháy nổ, sập hầm luôn đe dọa.

Trong lĩnh vực xây dựng công trình, NLĐ phải làm việc trên cao, mưa gió ngoài trời, địa bàn phân tán có khi nằm ở vùng sâu, vùng xa, khí hậu khắc nghiệt.

Công tác quản lý ATVSLĐ trong các ngành nói trên hiện nay làm còn chưa được tốt mà một trong những lý do dẫn đến điều này xuất phát ngay từ cơ chế quản lý hoạt động sản xuất kinh doanh của ngành còn có nhiều bất cập để thực hiện các qui định về BHLĐ như: cơ chế đấu thầu, sử dụng lao động ngắn hạn, lao động thời vụ, khoán trắng sản phẩm mà không kiểm tra quan tâm đến công tác BHLĐ.

Trong thời gian tới đây, khai thác than và xây dựng cơ bản vẫn sẽ là các ngành phát triển với tốc độ cao: Ngành than phấn đấu khai thác 20 triệu tấn, với nhiều máy móc, thiết bị khai thác mới (như chống đỡ hầm lò bằng hệ thống thuỷ lực), ngành xây dựng với các công trình nhà cao tầng, cầu cống vượt sông với khẩu độ dầm và nhịp lớn, đường cao tốc□

Do đó để từng bước cải thiện tình hình ATVSLĐ, giảm thiểu và tiến tới ngăn chặn TNLĐ trong các ngành này, theo chúng tôi cần hướng vào những việc sau:

1. Trong Chương trình quốc gia về ATVSLĐ cần tập trung chỉ đạo và nghiên cứu, đầu tư để cải thiện ĐKLD, giảm TNLĐ, BNN cho NLĐ ở các ngành có điều kiện lao động nặng nhọc, nguy hiểm, độc hại.

2. Tổ chức bộ máy quản lý, kiểm tra, thanh tra BHLĐ của chính quyền ở các ngành này, trong đó có sự tham gia quản lý, kiểm tra của công đoàn về BHLĐ.

3. Nhà nước cần có cơ chế quản lý lao động phù hợp buộc các cơ sở của các ngành sản xuất phải thực hiện luật pháp về BHLĐ, thực hiện các qui định và tiêu chuẩn, công nghệ an toàn, bảo vệ môi trường trong quá trình phát triển sản xuất.

4. Công đoàn ngành của các ngành nêu trên cần tăng cường công tác tuyên truyền, vận động, hướng dẫn CNLĐ về công tác BHLĐ. Tham gia tích cực với chuyên môn xây dựng và thực hiện các chương trình công tác BHLĐ.

5. Huấn luyện nâng cao trách nhiệm nhà quản lý doanh nghiệp, người sử dụng lao động và người lao động về thực hiện công tác BHLĐ./.